

Brüsszel, 2013.6.25.
COM(2013) 455 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A technológiai bezáródás ellen: nyílt IKT-rendszerek kiépítése a szabványok
alkalmazásának optimalizálása révén a közbeszerzésekben**

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SWD(2013) 224 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A technológiai bezáródás ellen: nyílt IKT-rendszerek kiépítése a szabványok alkalmazásának optimalizálása révén a közbeszerzésekben

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. BEVEZETÉS

Számos szervezet mozgásterét szűkíti be saját IKT-rendszere, mivel az adott rendszer működéséről csak a szolgáltató rendelkezik alapos ismeretekkel, és csak tőle szerezhetők be a szükséges új alkotóelemek vagy licencek hozzá. A verseny hiánya magasabb árakat eredményez, és csak a közszférában évente mintegy 1,1 milliárd EUR elkerülhető veszteséget okoz¹.

A szabványok alkalmazásának optimalizálása lehetővé teszi a versenytársak számára alternatív megoldások kidolgozását, ezzel csökkenti a technológiai bezáródás veszélyét és fokozza a versenyt, ami egyúttal mérsékli az árakat és potenciálisan javítja a minőséget. A szabványok határozzák meg a technológiák kulcsfontosságú elemeit, egyenlő versenyfeltételeket teremtve valamennyi IKT-szolgáltató számára². A szabványalapú rendszerekre kiírt ajánlati felhívásokra több szolgáltató adhat be ajánlatot, ami nagyobb versenyt és több választási lehetőséget jelent.

Az európai digitális menetrend³ rámutatott a technológiai bezáródás (beszűkülés) problémájára, és 23. intézkedése keretében útmutatást adott az IKT-szabványosítás és a közbeszerzés közötti kapcsolatra vonatkozóan, segítve a hatóságokat a szabványok olyan módon való alkalmazásában, hogy az a hatékonyság növekedését és a beszűkülés elkerülését eredményezze. A közleményhez gyakorlati útmutató is készült arról, hogyan lehet optimalizálni a szabványok alkalmazását a beszerzések, és különösen a közbeszerzések során.

2. AZ IKT-RENDSZEREK ÉS A TECHNOLÓGIAI BEZÁRÓDÁS PROBLÉMÁJA

A hatóságok rendszeresen szerződnek IKT-szolgáltatókkal egyes IKT-termékek vagy szolgáltatások határozott időtartamra történő igénybevételére. A „technológiai bezáródás” problémája akkor merül fel, ha a hatóság a szerződéses időtartam lejártával nem tud könnyen

¹ Az idézett adat alátámasztását ld. a dokumentum 2. részében.

² Ghosh, R.A (2005): *An economic basis for open standards* („A nyílt szabványok gazdasági alapja”), FLOSSPOLS projekt, <http://flosspols.org/deliverables/FLOSSPOLS-D04-openstandards-v6.pdf>.

³ A digitális menetrend 23. intézkedésének az IKT-szabványosítás és a közbeszerzés közötti kapcsolatra vonatkozó útmutatása „segíti a hatóságokat a szabványok olyan módon való alkalmazásában, hogy az a hatékonyság növekedését és a beszűkülés elkerülését eredményezze”, COM/2010/0245, lásd: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\):HU:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245R(01):HU:NOT). A 23. intézkedésről részletesebben lásd: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/pillar-ii-interoperability-standards/action-23-provide-guidance-ict-standardisation-and-public>.

szolgáltatót váltani, mert olyan alapvető információk nincsenek a birtokában, amelyek nélkül a rendszert más szolgáltató nem tudja hatékonyan átvenni.

2011-ben egy az európai uniós tagállamok közbeszerzéssel foglalkozó tisztviselői körében végzett felmérés⁴ (2011-es felmérés) rámutatott, hogy a megkérdezett 244 közbeszerző hatóság legalább 40%-a szerint túlságosan költséges volna leváltani meglévő IKT-megoldásukat, mert azzal együtt számos más rendszert is le kellene cserélniük, melyek az adott rendszer adatait használják. A felmérésben részt vevők 25%-a vélte úgy, hogy nem tudnák lecserélni IKT-megoldásaikat, mert attól tartanának, hogy egy új rendszerbe nem lehetne áthozni adataikat.

A technológiai bezáródás egyik ismérve általában az, hogy a felhasználókat adott megoldáshoz kötő IKT-rendszerhez kapcsolódó következő szerződés közbeszerzési dokumentumaiban már márkanévvel hivatkoznak az adott rendszerre. A beszerző hatóságok kénytelenek feltüntetni a márkanéveket, mivel az IKT-rendszerekre vonatkozó információk hiányában lehetetlen más módon kellő pontossággal leírni a szóban forgó rendszert.

Számos tanulmány⁵ hívta fel a figyelmet a márkanévek túlzott használatára a közbeszerzési dokumentumokban. A tanulmányok mintavételi módszerétől függően a márkanévekre hivatkozó pályázati felhívások aránya 16% és 36% közöttre tehető. A 2011-es felmérés 244 válaszadójának többsége nyilatkozott úgy, hogy magában a pályázati felhívásban is feltüntet márkanéveket: 23%-uk minden esetben vagy gyakran hivatkozik rájuk, és csak kevesebb mint 40%-uk vallja, hogy ritkán tesz így.

Ugyanakkor az uniós közbeszerzési szabályok értelmében⁶ a műszaki előírásoknak egyenlő esélyt kell biztosítaniuk a gazdasági szereplők számára a szerződés elnyeréséhez, és nem képezhetnek indokolatlan akadályt a versenyeztetésben a közbeszerzés során. A márkanévekre történő hivatkozás csak kivételes esetekben megengedhető, amennyiben nem lehetséges a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírása az uniós jogszabályokban lefektetett egyéb eszközökkel; az ilyen hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezésnek kell kísérnie.

A márkanévek használata a közbeszerzésben a versenyt leszűkíti az adott márka beszállítóira, és tényleges monopolhelyzetet eredményez, annak minden árkövetkezményével. Az IKT-rendszert és annak fejlesztéseit értékesítő egyetlen szolgáltatótól való függés ráadásul zavarokat okozhat az üzletmenet folytonosságában is, mert fennáll a kockázat, hogy az adott szolgáltató úgy dönt, hogy a továbbiakban nem támogatja a rendszert vagy annak egyes elemeit. Ezzel az innovációra és a hatékonyságnövelésre kínáló lehetőségek is

⁴ <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/ssai/docs/study-action23/study44-survey1results.pdf>.

⁵ Példaként említhető: R.A. Ghosh (2005): *An Economic Basis for Open Standards* („A nyílt szabványok gazdasági alapja”), Maastricht, FLOSSPOLs projekt, <http://flosspols.org/deliverables/FLOSSPOLs-D04-openstandards-v6.pdf>; Paapst, M.: *Affirmative action in procurement for open standards and FLOSS* („Határozott fellépés a közbeszerzésekben a nyílt szabványok és a FLOSS mellett”) *International Free and Open Software Law Review* 2. kötet, 2. szám, 184–185. old., lásd <http://www.ifosslr.org/ifosslr/article/view/41>, Open Forum Europe, (2011); *OFE Procurement Monitoring Report: EU Member States practice of referring to specific trademarks when procuring for Computer Software Packages and Information Systems between the months of February and April 2010* („Az OFE közbeszerzési ellenőrző jelentése: Az EU tagállamainak gyakorlatai az egyedi márkajelzésekre való hivatkozások terén a számítógépes szoftvercsomagok és információs rendszerek beszerzésekor 2010 február és április között”), (május), 6. o., lásd: http://www.openforumeuropa.org/openprocurement/open-procurement-library/Report_2010.pdf.

⁶ 2004/18/EK irányelv, HL L 134., 2004.4.30., 114–240. o.

kiaknázatlanul maradnak, különösen akkor, ha a szolgáltató nem képes időtállóvá tenni az adott rendszert.

Egy, a Bizottság által készített tanulmány eredménye⁷ szerint a nyílt tenderek rendkívül hatékonyak, mivel több ajánlattevőt mozgósítanak, az ajánlattevők számának megduplázódása pedig megközelítőleg 9%-kal csökkenti a szerződési értéket.

Az ajánlattevők nagyobb számának és a költségcsökkenésnek az említett összefüggése, valamint az EU IKT-tárgyú közbeszerzéseinek mintegy 78 milliárd EUR⁸ összértéke alapján, illetve annak fényében, hogy a közbeszerzések 16%-a hivatkozik egyedi márkanevekre, becslések szerint évente 1,1 milliárd EUR elkerülhető költséget ró⁹ a közigazgatási szervekre az ajánlattevői körnek a márkanevet tartalmazó pályázati kiírások miatti beszűkülése.

3. SZABVÁNYALAPÚ IKT-RENDSZEREK KONTRA GYÁRTÓFÜGGŐ IKT-RENDSZEREK

A szabadalmazott technológia helyett a szabványokon alapuló IKT-rendszerek használata elősegítheti a korlátozó közbeszerzési gyakorlat felszámolását, mivel a szabványok elegendő és mindenki számára hozzáférhető tudást biztosítanak a rendszerről, aminek köszönhetően más potenciális szolgáltatók is karbantarthatják vagy továbbfejleszthetik azt, nyíltabb versenyfeltételek mellett.

A szabványalapú IKT-rendszerek alkalmazása a gazdasági szempontok mellett egyéb jelentős előnyöket is hozhat a közigazgatási szerveknek, amit az elektronikus kormányzati cselekvési terv¹⁰ is felismert.

3.1. Együttműködés a polgárokkal — nagyobb hatékonyság és szabad választás

A szabványok minden érdekelt fél számára megismerhető műszaki leírásokból állnak, ezért műszaki átjárhatóságot teremtenek a különböző gyártók termékei és szolgáltatásai között, megkönnyítve és eredményesebbé téve a különböző közigazgatási szervek rendszereinek adatcsere céljából történő integrálását¹¹. A polgároknak ennek köszönhetően például csak

⁷ „Becslések a közbeszerzési irányelvek hozadékaira vonatkozóan” http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/estimating-benefits-procurement-directives_en.pdf.

⁸ A becslések egyrészt arra az adatra épülnek, mely szerint az Egyesült Királyság kormánya 2010-ben 18 milliárd EUR-t fordított IT-eszközökre, másrészt egy kutatás azon megállapítására, hogy az Egyesült Királyság az uniós közszféra IT-kiadásaiból 23%-kal részesül. Az adatokat a közszféra IKT-tárgyú szerződéseit rögzítő MAPPS adatbázisból a releváns IT CPV-kódok alapján megbecsült 54 milliárd EUR összeggel összevetve ellenőrizték (amely vélhetőleg alulmarad a valós számokhoz képest, mivel a HL-ben csak a küszöbértéket meghaladó szerződéseket teszik közzé, és nem minden IT-vonatkozású tendert osztályoznak IT CPV-kódok alapján).

⁹ Ha az IKT-közbeszerzések 16%-a esetében megduplázódna az ajánlattevők száma, mert eltűnnének a márkanev-hivatkozások belőlük (az 5. lábjegyzetben hivatkozott tanulmányok legalacsonyabb becslése alapján számolva), a megtakarítás az évi 78 milliárd EUR 16%-ának 9%-a, azaz évi 1,1 milliárd EUR lenne.

¹⁰ COM(2010) 743, az alábbi címen érhető el: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:HU:PDF>; Lásd még: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/node/165>.

¹¹ Ghosh, R.A (2005): *An economic basis for open standards* („A nyílt szabványok gazdasági alapja”), FLOSSPOLs projekt, <http://flosspols.org/deliverables/FLOSSPOLs-D04-openstandards-v6.pdf>. Hesser, Czaya and Riemer (2007): *Development of standard* („Szabványkidolgozás”), in: W. Hesser (Ed) *Standardisation in Companies and Markets* („Szabványosítás a vállalatoknál és a piacokon”, 123–169. o., Hamburg: Helmut Schmidt University.

egyszer kell majd adatot szolgáltatniuk a különböző hatóságoknak. Amikor adataikra később más helyzetben van szükség, automatikusan le lehet kérni és újra fel lehet használni azokat, ami hatékonyabb együttműködést eredményez a polgár és a közigazgatási szervek között helyi, regionális, nemzeti és európai szinten egyaránt. Ugyanennek az interoperabilitási szintnek az elérése a nem szabványalapú rendszerek között jelentősen költségesebb és összetettebb feladat.

A gyártófüggő termékek használata a szabványalapú termékekkel szemben korlátozhatja a polgárok hozzáférését, akik csak akkor tudnak együttműködni a közigazgatási szervekkel, ha maguk is ugyanazt a terméket érik el és használják¹². Ha a hatóságok szabványalapú termékeket használnak, a polgárok más, az adott szabványnak megfelelő terméket is használhatnak.

3.2. Együttműködés más közigazgatási szervekkel

Az európai interoperabilitási keret és az európai interoperabilitási stratégia, melyet „Az európai közszolgáltatások interoperabilitása felé” című bizottsági közlemény¹³ ismerteti, nagy mértékben támaszkodik a szabványalapú IKT-rendszerek használatára. Az interoperabilitás szükséges előfeltétele a határokon átnyúló elektronikus kormányzati szolgáltatásoknak, melyek az EU-n belül utazó/dolgozó/tanuló/kereskedő polgárok fontos szükségletei, és melyek az európai egységes digitális piac egyik célkitűzésének alapját adják. Ha a hatóságok szabványalapú alternatívákat kínálnak, könnyebb lesz kialakítani a határokon átnyúló szükséges szolgáltatásokat.

3.3. Az innováció serkentése

A közzféra információinak további felhasználásáról szóló irányelv¹⁴ előírja a tagállamoknak, hogy a közigazgatási szerveknek dokumentumaikat – amennyiben azok felhasználása engedélyezett – elektronikus eszközökön keresztül¹⁵ tegyék elérhetővé a lehetőség és az ésszerűség keretein belül.

Ez utóbbi adatok digitális térképeket, meteorológiai, jogi, közlekedési, pénzügyi, gazdasági és egyéb adatokat, illetve az IKT-rendszerek felhasználói program interfészét (API) is magukba foglalhatják. A vállalatok és a polgárok így a közigazgatási szervek adatait és rendszereit olyan új alkalmazások fejlesztésére használhatják fel, melyek a társadalom egészének hasznára válnak, ösztönözhetik a növekedést és a munkahelyteremtést, és hozzájárulnak a közzférán belüli innovációhoz.

Ha ezek az adatok közös szabványoknak megfelelő formátumban válnak hozzáférhetővé, azzal az alkalmazásfejlesztők biztosítani tudják, hogy alkalmazásaik több különböző közigazgatási szerv adataival működjenek, és a polgárok Európa bármely pontján használni tudják azokat.

¹² http://www.epractice.eu/files/European%20Journal%20epractice%20Volume%2012_6.pdf.

¹³ COM(2010) 744

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0744:FIN:HU:PDF>.

¹⁴ 2003/98/EK irányelv (HL L 345., 2003.12.31., 90–96. o.)

a javasolt módosításokat lásd: http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm.

¹⁵ A 2003/98/EK irányelv módosításáról szóló irányelvjavaslatban a Bizottság az „elektronikus eszközökön keresztül” kifejezés helyett az „számítógéppel olvasható formátumban és a hozzájuk tartozó metaadatokkal együtt” kifejezés használatát javasolta. COM(2011) 877 végleges.

A szabványalapú IKT-rendszer emellett könnyebben fejleszthető, és alkalmasabb a közigazgatási szervektől a jövőben a polgárok részéről elvárt szolgáltatások hatékony és innovatív kialakítására. A szabványok megadják a szükséges fogódzókat ahhoz, hogy azok alapján bármely, IKT-ismeretekkel rendelkező felhasználó bővítményeket építhessen be a rendszerbe, vagy adatokat telepítsen át különböző rendszerek között, ami növeli a rendszer felhasználási potenciálját.

3.4. Az IKT-szolgáltatók költségeinek csökkenése

A technológiai bezáródás az IKT-szolgáltatókat is hátrányosan érinti. A 2011-es felmérésből kiderült, hogy az IKT-szolgáltatók többsége is támogatná a szabványokon alapuló, nyíltabb közbeszerzést, mivel ez valamennyiük előtt megnyitná a piacot, fokozva az EU IKT-piacának versenyképességét. Ugyanakkor egyes domináns helyzetben lévő vezető szolgáltatók értékesítési kilátásait hátrányosan befolyásolhatja, ha az új piaci belépők hatékonyabban fel tudják venni a versenyt velük.

Az IKT-szolgáltatók többségénél a szabványokon alapuló közbeszerzés bevezetése esetén jelentkező előnyök ellenére szabványok alkalmazása és használata termékekben és szolgáltatásaikban többletköltségekkel jár. E költségeket a termékek és szolgáltatások karbantartására és fejlesztésére fordított szokásos költségekkel összevetésben érdemes vizsgálni. Egy, a közigazgatási szervek és az IKT-szolgáltatók körében végzett 2012-es felmérés¹⁶ (2012-es felmérés) alapján az érdekeltek 30%-a úgy véli, hogy az esetleges többletköltségek elsősorban rövidtávon jelentősebbek (amennyiben a közigazgatási szervek hosszú távon következetesen kitartanak az általuk alkalmazott szabványok mellett). Ugyanakkor a válaszadók 41%-a szerint a megoldások hosszú távú költségei mérséklődni fognak, ami az IKT-szolgáltatók javát is szolgálja a költségcsökkentés és a jobb piacra jutási lehetőségek szempontjából.

A szabványalapú IKT-rendszerek fokozott interoperabilitást, innovációt és versenyt eredményeznek alacsonyabb költségek mellett, javítva a polgárokkal való együttműködést. Megteremtik az alapjait a nyílt, rugalmas és együttműködésen alapuló elektronikus kormányzati szolgáltatások új nemzedékének, amelyek erősítik az európai polgárok és vállalkozások helyzetét, a 2011–2015 közötti időszakra vonatkozó elektronikus kormányzati cselekvési terv elvárásainak megfelelően.

4. ÚTMUTATÓ A SZABVÁNYALAPÚ IKT-RENDSZEREK BESZERZÉSÉHEZ

Elméletben egyszerűnek tűnik a jövőben megvalósítani a szabványalapú IKT-rendszerek beszerzését. Mindössze annyit kell tenni, hogy megfelelő szabványokra kell hivatkozni az új licencek vagy összetevők beszerzésekor. A gyakorlatban azonban a 2011-es felmérésben részt vevő közbeszerzési hatóságok jelentős része szerint nehézséget jelentett a szabványokra való hivatkozás az IKT-beszerzésben, és majdnem 50%-uk vélte úgy, hogy nincs meg a kellő szakértelme annak eldöntéséhez, melyik szabvány releváns és megfelelő az adott IKT-igény kielégítéséhez. Fontos tehát, hogy segítsünk az ajánlatkérőknek áthidalni a gyakorlati nehézségeket a szabványok megfelelő alkalmazása érdekében.

Néhány tagállam (például Franciaország, Olaszország, Hollandia, az Egyesült Királyság, Németország, Svédország, Spanyolország és Dánia¹⁷) jelenleg is támogatja a szabványok

¹⁶ <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/ssai/docs/study-action23/study44-survey2results.pdf>.

¹⁷ <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/ssai/docs/study-action23/d2-finalreport-29feb2012.pdf>.

alkalmazását az IKT-közbeszerzésekben. Ezek a tagállamok gyakorlati útmutatást adnak a közigazgatási szerveknek az adott helyzetekben ajánlott szabványok jegyzékével, közbeszerzési útmutatókkal, és a közbeszerzési dokumentációban felhasználható szövegmintákkal. E bevált gyakorlati megoldások ellenére a 2012-es felmérés válaszadóinak csak 25%-a jutott ilyen típusú tanácshoz, ami arra utal, hogy szükség van az útmutatás fejlesztésére, hogy több közbeszerző szervhez eljuthasson.

Az Európai Bizottság azonosította a közigazgatási szervek fő nehézségeit az IKT-rendszerek beszerzése során, és összegyűjtötte néhány olyan tagállam bevált gyakorlati megoldásait, ahol aktívan igyekeznek áthidalni e nehézségeket. Ezek a bevált gyakorlati megoldások képezik az e közleményt kísérő, „Útmutató szabványalapú IKT-rendszerek beszerzéséhez. Néhány bevált gyakorlat” című dokumentum (az Útmutató) alapját.

Az Útmutató tartalma:

- Tanácsok az IKT-stratégia kidolgozásához, azaz milyen fő elveket kell követni egy országon, régió vagy alkalmazási szektoron belül ahhoz, hogy az IKT-rendszerek együtt tudjanak működni és hatékony szolgáltatást nyújthassanak a polgároknak és a közigazgatási szervekkel együttműködő más szereplőknek.
- Tanácsok a szabványok módszeres, méltányos és átlátható értékeléséhez, segítve a választást, hogy melyik szabványt érdemes felhasználni az IKT-stratégia támogatására és a technológiai bezáródás elkerülésére. E tevékenység folyamatossága biztosítja, hogy amikor új és jobb szabványok válnak elérhetővé, azokat használják a korábban kiválasztott szabványok helyett.
- Útmutatások ahhoz, hogyan lehet a legjobban meghatározni egy közigazgatási szerv IKT-szükségeit és értékelni a szükségletek fedezésére alkalmas lehetséges IKT-rendszereket, a felhasználói igények figyelembevételével.
- Tanácsok a hosszú távú költségtervezéshez, hogy kezelhetőek legyenek a technológiai bezáródás feloldásakor jelentkező magasabb beruházási költségek.
- Tanácsok arra vonatkozóan, hogyan lehet kapcsolatot tartani a piaccal, hogy a közigazgatási szervek megismerjék az aktuális piaci kínálatot, és a piac is megértse a közigazgatási szervek jövőbeli igényeit.
- Tanácsok arra vonatkozóan, hogyan lehet gyakorlati, „közvetlenül hasznosítható” útmutatást (konkrét IKT-alkalmazásokhoz ajánlott szabványok jegyzékét, a közbeszerzési dokumentációban felhasználható szövegmintákat, képzéseket) kidolgozni, amely segít a közigazgatási szerveknek olyan közbeszerzési dokumentációt összeállítani, amely a megfelelő szabványokra a megfelelő helyzetben és a megfelelő módon hivatkozik.

Az Útmutató példákat is idéz a bevált gyakorlati megoldásokra, illetve konkrét segítséget nyújt a közigazgatási szerveknek a tanácsok gyakorlatba való átültetésében. Az Útmutató az IKT-közbeszerzések minden lehetséges szereplőjének szól, ideértve a közbeszerzésért felelős tisztviselőket, a közigazgatás vezető informatikai tisztviselőit, illetve a közigazgatási szervek mellett működő IKT-szakértőket.

Az Útmutató rendkívül világossá teszi, hogy a technológiai bezáródás feloldását, a szabványok gyakoribb és optimálisabb alkalmazását, illetve a rendszerek interoperabilitásának kérdését egy-egy ajánlatkérő egyedül nem képes megoldani, hanem csakis egy hosszú távú átfogó terv részeként a megfelelő ágazati és szervezeti szinten érdemes kezelni, amely biztosítja, hogy az IKT-rendszerek hatékonyan együtt tudjanak működni.

5. KAPCSOLÓDÓ KEZDEMÉNYEZÉSEK

Számos egyéb uniós szintű kezdeményezés létezik a szabványok használatának támogatására:

- Az Európai Bizottság által elfogadott, a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről szóló irányelvjavaslat¹⁸, amely előírja egy harmonizált szabvány kidolgozását az európai szabványügyi szervek által az M/376. számú megbízás keretében elvégzett munka alapján¹⁹.
- Az EU versenyképességi és innovációs programjának keretében, az IKT-szakpolitika-támogató programon (CIP ICT PSP) belül megvalósuló, az elektronikus kormányzatra vonatkozó nagyszabású kísérleti projektek, amelyek alkalmazáspecifikus szabványokat ajánlanak, például az elektronikus közbeszerzési platformoknak²⁰ és az elektronikus személyazonosításhoz²¹.
- Az elektronikus számlázással foglalkozó, több érdekelt felet tömörítő platform²² munkája az egységes eurófizetési térségen belül.
- A közös értékelési módszer szabványok és előírások (CAMSS)²³, melyeket az ISA (az európai közigazgatások közötti átjárhatósági eszközök²⁴) program dolgozott ki, és amelyek megteremtik a kereteket az átjárhatósági szabványok és előírások értékeléséhez és az eredmények megosztásához. Az Útmutató szorgalmazza a CAMMS alkalmazását a szabványok értékelésekor.
- Az ISA egy másik fellépése, a nemzeti interoperabilitási keretek megfigyelőközpontja (NIFO)²⁵, nyomon követi az interoperabilitáshoz kapcsolódó tevékenységeket Európában. Tevékenységének középpontjában a nemzeti interoperabilitási keretek állnak, melyek az Útmutató érvelése szerint fontos alapvetést jelentenek a közigazgatási szövet IKT-stratégiájához.
- Ezen túlmenően az európai szabványosítási rendszer közelmúltbeli reformja²⁶ mostantól lehetővé teszi, hogy az ajánlatkérők műszaki előírásaikat a közbeszerzési

¹⁸ COM(2012) 721, lásd:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0721:FIN:HU:PDF>
továbbá <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/proposal-directive-european-parliament-and-council-accessibility-public-sector-bodies-websites>.

¹⁹ <http://www.mandate376.eu/>

²⁰ <http://www.peppol.eu/>.

²¹ <https://www.eid-stork.eu/>.

²² http://ec.europa.eu/internal_market/payments/einvoicing/index_en.htm.

²³ <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/idabc-camss/>.

²⁴ http://ec.europa.eu/isa/index_en.htm.

²⁵ http://ec.europa.eu/isa/actions/04-accompanying-measures/4-2-3action_en.htm.

²⁶ 1025/2012/EU rendelet, HL L 316., 2012.11.14., 12–33. o., valamint http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/standardisation-policy/index_en.htm.

dokumentációkban szakmai fórumok és konzorciumok által kidolgozott IKT-előírások alapján fogalmazzák meg – e testületeket az Európai Bizottság fogja kijelölni, többek között az IKT-szabványosítással foglalkozó, több érdekelt felet tömörítő európai platformmal való konzultációt követően –, míg eddig csak a nemzeti, európai vagy nemzetközi szabványügyi szervezetek által kidolgozott szabványokra és leírásokra lehetett hivatkozni.

6. MI TÖRTÉNIK, HA NEM ÁLLNAK RENDELKEZÉSRE SZABVÁNYOK?

Bizonyos típusú alkalmazások esetében, amelyeket a közigazgatási szerveknek tovább kell fejleszteniük a jelentős társadalmi kihívások – például az idősödő népesség számára hozzáférhető, színvonalas és megfizethető egészségügy, az éghajlatváltozás elleni küzdelem stb. – kezelése érdekében, a szükséges szabványok nem feltétlenül állnak rendelkezésre. Ilyen esetekben a közigazgatási szervek más kiírókkal összefogva folytathatnak le a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzési eljárásokat. Ez a K+F-szolgáltatások beszerzésének olyan formája²⁷, amely lehetővé teszi a közszféra számára az úttörő K+F vállalkozások kockázatának és a hasznának megosztását az iparági szereplőkkel. Alkalmazása segíti a közbeszerzést kiírókat saját szükségleteiknek megfelelő megoldások felé terelni az iparági szereplőket, miközben összehasonlíthatják a különböző szolgáltatók versengő megoldásai melletti és elleni érveket (a tervezés, prototípusok és a tesztelés során), anélkül, hogy átfogó szerződéseket kellene kötniük egyetlen szolgáltatóval. Az illetékes szabványügyi szervezetbe a szolgáltatókat is meg lehet hívni a kereskedelmi hasznosítást megelőző projekt K+F eredményeihez kapcsolódó szabványok kidolgozása érdekében. A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés példája az Európai Számítási Felhő Partnerség²⁸, amely szabványok kidolgozásával is foglalkozik.

7. A SZABVÁNYALAPÚ ITK-ESZKÖZÖK BESZERZÉSE: TOVÁBBI LÉPÉSEK

Az Európai Bizottság felkéri a tagállamok valamennyi közigazgatási szervét, hogy az Útmutató használata révén segítsék elő IKT-rendszerük technológiai bezáródásának feloldását, ezzel is ösztönözve a versenyt Európában és támogatva az európai egységes digitális piac kialakulását, s vele együtt a közérdekű adatok és információk szélesebb körű hozzáférhetőségét és használatát. Az Európai Bizottság saját IKT-rendszere esetében maga is alkalmazni fogja az Útmutatót a szabványok használatának optimalizálására, és felhívja a többi európai intézményt, hogy kövessék példáját.

Idővel remélhetőleg a tagállamok – az Európai Bizottsággal és más európai intézményekkel karöltve – még szakszerűbb, saját IKT-stratégiájukra és az általuk használt specifikus szabványokra szabott változatait is kidolgozzák majd az Útmutatónak. Egy hasonló, következetes koncepció várhatóan egyre jelentősebb előnyökkel jár majd a megtakarítások tekintetében, és újabb alkalmakat teremt az innovációra és a versenyre.

²⁷ A kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés meghatározását a COM/2007/799 számú dokumentum és a hozzá kapcsolódó SEC/2007/1668 számú munkadokumentum tartalmazza.

²⁸ COM(2012) 0529, 13. o. (3. kulcsintézkedés),
http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=EN&type_doc=COMfinal&an_doc=2012&nu_doc=529
valamint
http://ec.europa.eu/information_society/activities/cloudcomputing/europeancloudpartnership/index_en.htm.

Az Útmutató egy korábbi változataról folytatott konzultáció²⁹ megmutatta, hogy a válaszadók többsége hasznosnak tartja a bevált gyakorlati megoldások megosztását, akár jelenleg is hozzáférnek azokhoz, akár nem. A válaszadók mindkét kategóriájának több mint 90%-a (a teljes felmérési minta 71%-a) azt válaszolta, hogy a bevált gyakorlati megoldások megosztása hasznos, vagy rendkívül hasznos lenne.

A bevált gyakorlati megoldások megosztásának megkönnyítése érdekében az Európai Bizottság az érintett szereplők (a közigazgatási szervek, az ITK-szolgáltató ipar, a szabványügyi szervek és a civil társadalom) számára szervezett találkozók, továbbá a bevált gyakorlati megoldásokat ismertető, nyilvánosan hozzáférhető holnappal kívánja támogatni ezt a kezdeményezést. A tapasztalatok rendszeres megosztása révén a közszféra szereplői tanulhatnak egymástól, alkalmazhatják az új bevált gyakorlati megoldásokat, megvitathatják közös problémáikat és közös megoldásokat javasolhatnak rájuk. A bevált gyakorlati megoldások megosztása biztosítja, hogy a különböző tagállamok által választott utak egy irányba mutassanak, csökkentve a felosztottságot és segítve a valódi egységes digitális piac megvalósítását.

A Bizottság jelentést készít a folyamat eredményeiről, nevezetesen:

- releváns információkkal szolgál a közigazgatási szervek IKT-beszerzési folyamatairól, értékeli a szabványok használatát az IKT-beszerzésben, gyakorlati tanácsokat, hosszú távú üzleti értékeléseket és költségvetés-tervezési eszközöket dolgoz ki,
- áttekinti a közbeszerzési folyamatokat és jelentést készít arról, hogy mi működött megfelelően és milyen téren lehetne javítani, az irányadó gyakorlati megoldások ösztönzése érdekében.

E tájékoztatás és a kapcsolódó adatok kiegészülhetnének a tenderek keretében való márkanév-használatra vonatkozó statisztikai adatokkal, a közbeszerzési pályázatokon részt vevő szolgáltatók számával, és az IKT-beszerzések pénzben kifejezett értékének nyomonkövetésével.

A fentiekben leírt intézkedések szabványokon alapuló, nyíltabb IKT-rendszereket eredményeznek, melyek segíthetnek a hatékonyabb, fejlődőképesebb és a jövő igényeihez igazodó közigazgatási IKT-rendszerek kifejlesztésében. Az IKT-szolgáltatóipar versenyre kelhet abban, hogy pénzükért cserébe valódi értéket nyújtson és innovatív új szolgáltatásokat kínálhasson a közigazgatási szerveknek.

²⁹ <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/ssai/docs/study-action23/study44-survey2results.pdf>.